

laisten tuotteiden markkinointia koskevia säännöksiä. Yhteisössä on annettu niiden merkintää koskevat suositukset. Näiden tuotteiden turvallisuus olisi selvítettävä ennen kuin niitä markkinoidaan ja käytetään eläinten ruokintaan.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriö saisi päättää tarkemmin elinkeinojen edustajia kuuluttuaan antibioottisten rehun lisäaineiden, niitä sisältävien rehuseosten ja lääkerehujen valvonnasta ja käytön seurannan tehostamisesta. Näiden rehuvalmisteiden myynnistä eläinten ruokintaan käytettäväksi olisi rehuvalmisteita luovuttavien toiminnanharjoittajien pidettävä kirjaa ja tehtävä ilmoitus valvontaviranomaiselle luovutuskohtaisesti.

Esitys sisältää myös ehdotukset eläinperäisiä rehuja koskevien säännösten sisällyttämisestä

eläinlääkintäalan lainsäädäntöön. Eläintautilakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset, joiden perusteella annettaisiin määräykset eläinperäisten rehujen hygieenisestä laadunvalvonnasta niitä valmistettaessa, markkinoitaessa Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla ja Suomesta yhteisön ulkopuolelle vietäessä. Eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annettuun lakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset, joiden perusteella annettaisiin määräykset eläinperäisten rehujen hygieenisen laadun valvonnasta rajatarkastuksessa.

Esityksessä ehdotetaan, että lakia alemmanasteiset, yksityiskohtaiset säännökset annettaisiin edelleen maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Esityksen perusteluista ilmenee, että esityksen pääasiallisena tavoitteena on täytäntöönpanna EY:ssä vuosina 1995 ja 1996 annettujen uusien rehudirektiivien edellyttämät aineellisoikeudelliset säännökset. Samalla on myös lainsäädännön rakennetta muutettu tekemällä eräitä lakitekniisiä ja kielellisiä muutoksia. Lisäksi uuteen rehu lakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset, joiden perusteella maa- ja metsätalousministeriö päättäisi tarkemmin geeniteknikalla muunnettujen rehuaineiden markkinoimisen ehdoista ja merkitsemisestä. Lakiin ehdotetaan myös otettavaksi säännökset, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriö saisi päättää tarkemmin elinkeinojen edustajia kuuluttuaan antibioottisten rehun lisäaineiden, niitä sisältävien rehuseosten ja lääkerehujen valvonnasta ja käytön seurannan tehostamisesta.

Koska eläinlääkintäalan lainsäädännöstä puuttuu eläinperäisten rehujen hygieenisistä vaatimuksia ja niiden noudattamisen valvontaa koskevat säännökset, esityksen tarkoituksena on li-

sätä eläinlääkintäsäädöksiin nämä puuttuvat säännökset. Nykyisin valvonta suoritetaan rehu lain nojalla. Säännöksiä sovellettaisiin pääsääntöisesti lihaluujauhon, rehumaitojauheen, kala jauhon, tuoretta eläinjätettä sisältävän turkiseläinten rehun ja lemmikkieläinten rehujen valmistukseen sekä sisämarkkinakaupan, tuonnin ja viennin valvontaan.

Geenitekniikalla muunnettuja rehuaineita koskevat säännösehdotukset

Esityksen perusteluista ilmenee, että EY on geneettisesti muunnettujen organismien tarkoituksellisesta levittämisestä ympäristöön annetun neuvoston direktiivin 90/220/ETY mukaisesti ottanut kantaa kysymyksessä olevien lajikkeiden yhteisön markkinoille toimittamiseen. Tällaisten lajikkeiden lisääntymiskykyisten osien markkinoimiseen sovelletaan geenitekniikkalainsäädäntöä. Sen sijaan sellaisten rehujen, joihin ei katsota sisältyvän geenitekniikalla muunnettua (elävää) organismia, markkinoimisen ehtoja koskevia yhteisön säännöksiä vasta valmistellaan komissiossa. Perusteluissa on selostettu komission heinäkuussa 1997 julkaisemat periaatteet (IP/

97/700), joilla on tarkoitus luoda yhteinen pohja eri lainsäädäntöalojen yhteydessä esiin tulevien GMO-peräisten tuotteiden merkintävaatimuksille. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan rehu-lakiehdotuksessa on ennakoitu komission ehdotus siten, että hyväksyntää ja merkintöjä koskevia säännöksiä voidaan tarvittaessa antaa.

Esityksessä ehdotetun rehulain 7 §:n 2 momentin mukaan asianomainen ministeriö voisi päättää, että geeniteknikalla muunnettua rehuainetta, joka ei sisällä lisääntymiskykyistä geeniteknikalla muunnettua organismia, saa valmistaa liikkeeseen laskemista varten, laskea liikkeeseen ja käyttää rehuvalmisteiden valmistukseen tai eläinten ruokintaan vain, jos sen turvallisuus ja käyttökelpoisuus on selvitetty. Lakiehdotuksen 20 §:n 2 momentin nojalla ministeriö voisi myös päättää, minkälainen merkintä rehuvalmisteiden tuoteselosteissa on oltava, jos valmisteesisältää tai jos on perusteltua syytä olettaa, että se sisältää geeniteknikalla muunnettua rehuainetta.

Esityksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan tarkoituksena on määrätä käyttöön otettavaksi komission suosituksen mukainen merkintätapa, jolloin rehuaineen ominaisuuksien mukaan olisi kolme merkintämahdollisuutta: rehuaine sisältää, saattaa sisältää tai ei sisällä geeniteknikalla muunnettua rehuainetta.

Valiokunta yhtyy esityksessä esitettyyn näemykseen, jonka mukaan lisääntymiskyvyttömän GMO-materiaalin turvallisuus tulisi selvittää ennen sen markkinointia ja että geeniteknikalla muunnettujen rehuaineiden merkitseminen on aiheellista, jotta rehun ostajalla on tieto oleellisista tuotteen valmistamiseen ja käyttöön liittyvistä seikoista. Toisaalta valiokunta kiinnittää huomiota hyväksymisestä ja rehujen merkitsemisestä maamme elintarviketuotantoketjulle mahdollisesti aiheutuviin kustannuksiin. Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on tuotu esiin, että kustannukset voivat heikentää elintarviketuotantoketjumme kilpailukykyä ilman, että Suomi saavuttaa vastaavaa etua niihin maihin nähden, joissa hyväksymistä ja merkitsemistä ei edellytetä. Kilpailutilanteenkin vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi kiirehtii komissiota laati-
maan EU-maille yhteiset geeniteknisesti muun-

nettuja rehuja koskevat säännökset. On tärkeää, että yhteisillä markkinoilla on yhtenäiset säännökset, jotka turvaavat ainakin määrätyn minimitaso-
n tiedonsaannissa.

Valiokunta korostaa erityisesti GMO-merkintöjen merkitystä luonnonmukaisessa viljelyssä, jossa se vaikuttaa koko alan uskottavuuteen. Luonnonmukaisessa kasvinviljelyssä ja kotieläintuotannossa sekä luonnonmukaisten elintarvikkeiden jalostuksessa ei käytetä yksinomaan luonnonmukaisesti tuotettuja tuotantopanoksia, vaan niin sanottujen tavanomaisten tuotantopanosten, kuten valkuisrehun, käyttäminen on sallittua tietyin edellytyksin. Valiokunta kiinnittää myös huomiota siihen, että komission ehdotus neuvoston asetukseksi maataloustuotteiden luonnonmukaisesta tuotantotavasta ja siihen viittaavista merkinnöistä maataloustuotteissa ja elintarvikkeissa annetun asetuksen (ETY) N:o 2092/91 täydentämisestä kotieläintuotannon osalta sisältää kiellon käyttää geneettisesti muunnettuja organismeja (GMO) ja geneettisesti muunnetuista organismeista saatuja tuotteita luonnonmukaisessa tuotannossa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan GMO-materiaalin valvonta tapahtuisi DNA- ja proteiini-analysillä. Valiokunta pitää tärkeänä, että valvontaa varten on käytettävissä analyysimenetelmiä, joilla voidaan luotettavasti todentaa rehuvalmisteissa mahdollisesti olevat geenimuunnellut rehuaineet. Valiokunta toteaa selvyden vuoksi, että tuotantoketjun tuntemisen avulla voidaan olla vakuuttuneita rehun tuotannossa käytetyistä lajikkeista ja tuotantotavoista.

Antibioottiset rehun lisäaineet ja lääkerohut

Esityksessä rehu-lakiin ehdotetaan otettavaksi tältä osin säännös, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriö voisi elinkeinojen edustajia kuultuaan tarkemmin päättää antibioottisten rehun lisäaineiden, niitä sisältävien rehuseosten ja lääkerohujen valvonnasta ja käytön seurannan tehostamisesta. Näiden rehuvalmisteiden myynnistä eläinten ruokintaan käytettäväksi olisi rehuvalmisteita luovuttavien toiminnanharjoittajien pidettävä kirjaa luovutuskohteittain ja tehtävä ilmoitus valvontaviranomaiselle. Lisäksi karjankasvattajien tulisi ilmoittaa myymiensä eläin-

ten ostajille käytetyistä valmisteista. Valiokunta katsoo esityksen perusteluissa todetun mukaisesti, että tiedot käytetyistä antibiooteista, mukaan lukien eläinlääkkeet, ovat tärkeitä antibioottien käytön valvonnan, seurannan ja ongelmien kar-toitusten suorittamiseksi eläintuotannossa. Anti-bioottien käytön tiukka valvonta alkutuotan-nessa on olennainen osa puhdasta ja turvallista elintarviketuotantoa.

Valiokunta on mietinnössään (MmVM 8/1997 vp hallituksen esityksestä laiksi eläinten lääkitsemisestä) todennut, että jatkossa on syytä selvittää, olisiko joitakin antibiootteja syytä varata pelkästään humaanikäyttöön, esimerkiksi tuotantoeläinlääkintää rajoittaen. Lausunnossaan suurelle valiokunnalle (MmVL 10/1997 vp — E 29/1997 vp) rehun lisäaineita ja eläinlääkkeitä, erityisesti tylosiiniä ja spiramysiiniä, koskevan lainsäädännön yhtenäisyydestä valiokunta on lisäksi tukenut maamme EU:n maatalousneuvostossa esittämää vaatimusta, jonka mukaan eläinlääkkeitä ja rehun lisäaineita koskevan lainsäädännön ja sen soveltamisen yhtenäisyys tulee selvittää mahdollisimman pian. Tuolloin valiokunta on myös tukenut Suomen pyrkimyksiä sisällyttää lisäainedirektiivin 6. muutokseen selkeä periaate siitä, ettei rehun lisäaineiksi hyväksytä lääkkeitä käytettäviä antibiootteja. Valiokunta uudistaa asiassa esitetyt aikaisemmat kannanotonsa.

Yleispäätelmä

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia tarpeellisina ja puoltaa niiden hyväksymistä edellä esitetyin huomautuksin ja jäljempänä esitettävien muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Rehulaki

17 §. Valiokunta toteaa, että lakiehdotuksen 17 ja 18 § koskevat tiettyjä rehuvalmisteita valmistavien yritysten ennakkohyväksyntää ja rekisteröintiä siten kuin ao. direktiiveissä edellytetään. Ehdotetun 17 §:n osalta kysymyksessä on lupa-

velvollisuus ja 18 §:ssä rekisteröintivelvollisuus. Vaikka näiden säännösten mukainen velvollisuus perustuukin direktiivien säännöksiin, valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on pidetty suotavana, että hyväksymisen yleiset edellytykset lausuttaisiin laissa. Tätä on perusteltu sillä, että perustuslakivaliokunta on yhä enemmän kiinnittänyt huomiota laista ilmenevien oikeuksien ja velvollisuuksien perusteiden täsmentämiseen lain tasolla. Selvityksen mukaan ehdotetun 2 momentin ilmaisu: ” ... edellytyksenä on, että toimitiloille, tuotantolaitteistolle, henkilöstölle, tuotannolle, varastoinnille ja dokumentaatiolle asetettavat vähimmäisvaatimukset täytyvät”, pyrkii vastaamaan tähän toiveeseen, mutta jää vielä vajaaksi rajatessaan vain niitä seikkoja, joita hyväksymismenettelyssä tarkastellaan. Hyväksymisen perusteet jäävät avoimiksi, jos edellytetään vain ”vähimmäisvaatimusten täyttymistä” kun vaatimusten perustaa ei ole määritelty. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta ehdottaakin 2 momentin täydentämistä siten, että säännöksen loppuosa kuuluisi ” ... terveys- tai ympäristövaaran ehkäisemiseksi ja tuotteiden laadun varmentamiseksi tarpeelliset vähimmäisvaatimukset täytyvät.”

18 §. Valiokunta ehdottaa 2 momentin muuttamista edellä 17 §:n kohdalla esitetyn mukaisesti ja siinä esitetyin perustein.

33 §. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan oikeusministeriö on valmistellessaan hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi viranomaistoiminnan julkisuudesta ja siihen liittyviksi laeiksi esittänyt viranomaisten eri laeissa olevien salassapitosäännösten yhdenmukaistamista. Kyseisen esityksen hallitus on antanut eduskunnalle 9.4.1998 (HE 30/1998 vp laiksi viranomaistoiminnan julkisuudesta ja siihen liittyviksi laeiksi). Valiokunta ehdottaa 1 momentin muuttamista siten, että se olisi salassapitosäännösten yhdenmukaistamispyrkimysten mukainen.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan rehulain salassapitosäädökseen on tarpeen ottaa säännös hakemuksesta hyväksyttävien rehuvalmisteiden ominaisuuksien tutkimustulosten salassapitosuojan rajaamisesta sen mukaan kuin asiasta on EY:ssä säädetty. Valiokunta ehdottaakin pykälää muutettavaksi myös siten, että 2

ja 3 momentissa hakemuksessa esitettyjen tietojen salassapitosuoja rajataan EY:n säännösten mukaisesti (neuvoston lisäainedirektiivi 96/51/EY).

2. Laki eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetun lain muuttamisesta

1 §. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 kohtaan tehtäväksi kielellisen korjauksen. Lisäksi valiokunta ehdottaa pykälän 3 kohdan muuttamista tarkentamalla rehuvalmiste-käsite rehuksi. Valiokunta toteaa, että rehun ja rehuvalmisteen määritelmät eroavat siinä, että rehuihin ei lueta lisäaineita. Sovellettavat eläinlääkintädirektiivit eivät koske rehun lisäaineita, joista on olemassa oma yksityiskohtainen säännöstönsä.

2 §. Edellä 1 §:n kohdalla esitetyillä perusteilla valiokunta ehdottaa rehuvalmiste-käsitteen korvaamista käsitteellä ”rehu”. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta ehdottaa myös eläinperäisten rehujen valvonnan selkeyttämiseksi ja tehostamiseksi, että asianomainen ministeriö voisi päättää tarkemmin kyseisen lain ja rehulain nojalla suoritettavan eläinperäisten rehujen valvonnan yhteensovittamisesta.

5 §. Edellä 1 §:n kohdalla esitetyillä perusteilla valiokunta ehdottaa rehuvalmiste-käsitteen korvaamista käsitteellä ”rehu”.

3. Laki eläintautilain muuttamisesta

1 a §. Edellä 2. lakiehdotuksen 1 §:n kohdalla esitetyillä perusteilla valiokunta ehdottaa rehuvalmiste-käsitteen korvaamista käsitteellä ”rehu”. Lisäksi eläinperäisten rehujen valvonnan selkeyttämiseksi ja tehostamiseksi valiokunta ehdottaa, että asianomainen ministeriö voisi päättää tarkemmin kyseisen lain ja rehulain nojalla suoritettavan eläinperäisten rehujen valvonnan yhteensovittamisesta.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 17, 18 ja 33 § muutettuina (Valiokunnan muutosehdotus 1) ja

että 2. ja 3. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotus 2) seuraavasti:

Valiokunnan muutosehdotus 1

17 §

Toiminnanharjoittajan hyväksyminen

(1 mom. kuten HE)

Hyväksymisen edellytyksenä on, että toimitoille, tuotantolaitteistolle, henkilöstölle, tuotannolle, varastoinnille ja dokumentaatiolle asetettavat *terveys- tai ympäristövaaran ehkäisemiseksi ja tuotteiden laadun varmentamiseksi tarpeelliset vähimmäisvaatimukset täyttyvät.*

(3 ja 4 mom. kuten HE)

18 §

Toiminnanharjoittajan rekisteröiminen

(1 mom. kuten HE)

Rekisteröinnin edellytyksenä on, että toimitoille, tuotantolaitteistolle, henkilöstölle, tuotannolle, varastoinnille ja dokumentaatiolle asetettavat *terveys- tai ympäristövaaran ehkäisemiseksi ja tuotteiden laadun varmentamiseksi tarpeelliset vähimmäisvaatimukset täyttyvät.*

(3 ja 4 mom. kuten HE)

33 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Viranomaisten toiminnan julkisuutta koskevassa lainsäädännössä säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä saa tässä laissa säädettyä tehtävää suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön liike- tai ammatillisaisuudesta tai taloudellisesta asemasta luovuttaa syyttäjä- tai poliisiviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi sekä 24 §:ssä tarkoitetuille viranomaisille tämän lain mukaisten tehtävien suorittamista varten.

Riippumatta siitä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuutta koskevassa lainsäädännössä säädetään liike- tai ammatillisaisuudesta, rehuvalmisteen hyväksymistä koskevan hakemuksen käsittelyä varten annetuista tai laadituista tiedoista salassa pidettäviä eivät ole:

- 1) rehuvalmisteen nimi ja koostumus;
- 2) rehuvalmisteen fysikaalis-kemialliset ja biologiset ominaisuudet;
- 3) rehuvalmisteen farmakologisen, toksikologisen ja ympäristötoksikologisen aineiston tulkinta;
- 4) rehuvalmisteen valvonnassa käytettävät analysointimenetelmät, tai (Uusi)
- 5) eläintuotteiden lisäainejäämien tai niissä olevien lisäaineen hajoamistuotteiden valvontamenetelmät. (Uusi)

Liike- tai ammattisalaisuutena pidettäviä tietoja saa käyttää toisen hakijan eduksi vain, jos ensimmäinen hakija on siihen suostunut tai jos asianomaisen ministeriön päätöksellä tarkemmin määrätty aika on kulunut rehuvalmisteen hyväksymisestä, sen mukaan kuin Euroopan yhteisön säännökset edellyttävät. (Uusi)

Valiokunnan muutosehdotus 2

2.

Laki

eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1192/1996) 1 §, 2 §:n 1 momentin 2 kohta ja 5 §:n 1 momentti seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on:

1) estää eläintautien leviäminen Euroopan yhteisön ulkopuolisista maista (*kolmannet maat*) Suomeen tuotavien tai kolmansista maista Suomen kautta edelleen kuljetettavien elävien eläinten sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden ja muiden eläintauteja mahdollisesti levittävien esineiden (*tavarat*) välityksellä;

(2 kohta kuten HE)

3) turvata kolmansista maista Suomeen tai Suomen kautta muualle Euroopan yhteisön alueelle tuotavien eläinperäisten *rehujen* hygieeninen laatu.

2 §

Sovellettamisala

Tätä lakia sovelletaan:

2) 1 kohdassa mainitulle tuonnille ja kauttakuljetukselle eläintautien vastustamiseksi sekä

elintarvikehygieenisen laadun ja eläinperäisten *rehujen* hygieenisen laadun turvaamiseksi asetettaviin vaatimuksiin. *Asianomainen ministeriö päättää tarkemmin tämän lain ja rehulain (1 / 1998) nojalla suoritettavan eläinperäisten rehun valvonnan yhteensovittamisesta.*

5 §

Tuontiehdot

Kolmansista maista Suomeen tuotavien tai Suomen kautta edelleen kuljetettavien eläinten ja tavaroiden on täytettävä asianomaisen ministeriön eläintautien leviämisen ehkäisemiseksi sekä elintarvikehygieenisen laadun ja eläinperäisten *rehujen* hygieenisen laadun turvaamiseksi antamat tarkemmat määräykset ja niitä on seurattava ministeriön määräämät asiakirjat. Ministeriö voi määrätä tuonnin ja kuljetuksen luvanvaraiseksi, jollei Euroopan yhteisön oikeusjärjestys muuta edellytä. Ministeriö voi lisäksi antaa eläintautien vastustamiseksi tarvittavia määräyksiä eläimen ja tavarain sekä kuljetusvälineen tai muun tuon-

tiin liittyvän esineen käsittelystä maahantuonnin jälkeen.

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

3.

Laki
eläintautilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 18 päivänä tammikuuta 1980 annettuun eläintautilakiin (55/1980) uusi 1 a § seuraavasti:

1 a §

Sen lisäksi, mitä 1 §:ssä säädetään, tätä lakia sovelletaan myös eläinperäisten *rehujen* hygieeniselle laadulle asetettaviin vaatimuksiin ja niiden noudattamisen valvontaan *rehuja* valmistettaessa, Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla Suomeen tuotaessa ja Suomesta vietäessä sekä Suomesta Euroopan yhteisön ulkopuolisiin maihin vietäessä. Mitä tässä laissa säädetään eläintautien vastustamiseksi, ennalta ehkäisemiseksi ja leviämisen estämiseksi sekä tautitilanteen selvit-

tämiseksi suoritettavista toimenpiteistä ja lain nojalla annettavista säännöksistä ja määräyksistä, koskee myös eläinperäisten *rehujen* hygieenisestä laadun turvaamisesta. *Asianomainen ministeriö päättää tarkemmin tämän lain ja rehulain (/ 1998) nojalla suoritettavan eläinperäisten rehujen valvonnan yhteensovittamisesta.*

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 17 päivänä huhtikuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Timo Kalli /kesk
vpj. Kari Rajamäki /sd
jäs. Mikko Immonen /vas
Tapio Karjalainen /sd
Annikki Koistinen /kesk
Armas Komi /kesk
Jari Koskinen /kok
Marjaana Koskinen /sd

Esa Lahtela /sd
Raimo Mähönen /sd
Tero Mölsä /kesk
Tuija Nurmi /kok (osittain)
Tauno Pehkonen /skl
Erkki Pulliainen /vihr
Ola Rosendahl /r.

